

INTRODUCCIÓ

La finalitat de l'ensenyament de la geografia a batxillerat és situar l'alumne en l'espai, interpretar la vida de l'ésser humà en un territori, en el passat, en el present i, sobretot, en el futur. La geografia aporta els instruments necessaris per llegir els paisatges del medi local i del món, per interpretar i descobrir les relacions que es donen entre les persones i els grups humans en el territori, relacions que poden ser d'igualtat o desigualtat, de justícia o d'injustícia, d'inclusió o d'exclusió. Aporta els coneixements necessaris per analitzar la distribució de recursos econòmics i els desequilibris, les relacions de poder i la gestió de l'espai.

L'ensenyament de la geografia a batxillerat interrelaciona les perspectives d'anàlisi de l'espai físic, polític, econòmic, antropològic i social. La geografia estudia com les persones ocupen i respecten l'espai, com s'hi adapten i hi influeixen, com l'urbanitzen o com el fan sostenible, com el delimiten, com l'estructuren i per què, com el gestionen, com l'exploten. A més, fa comprensibles els orígens i l'impacte en el territori dels processos socials, econòmics, sociològics, polítics, etc. Ens ajuda a comprendre com es configuren els territoris i mostra els problemes fonamentals que sorgeixen de la relació entre la vida de les persones i l'espai que habiten.

L'estudi de la geografia amb el diàleg continu i permanent entre la dimensió local i global, entre la identitat o les identitats personals i l'alteritat o les alteritats, aporta un coneixement fonamental per a l'educació d'una nova ciutadania, capaç d'obrir-se des d'Andorra, a Europa i el món, i valorar la diversitat cultural i de tot tipus.

L'ensenyament de la geografia ha de ser una disciplina en què els joves facin prospectiva sobre el futur, en què analitzin els futurs possibles, probables i desitjables, i en què assumeixin la responsabilitat i el compromís necessaris per construir una societat sostenible en la seva relació amb l'espai. Cal que ajudin a construir el futur d'Andorra des d'un present que ens desafia a prendre decisions que tenen impacte en el territori. La formació ciutadana ha de treballar per la sostenibilitat en l'àmbit local, però també ha de comprendre el concepte d'interdependència com a aspecte inherent a la vida en el segle XXI: Andorra i el món, el món i Andorra i les seves respectives interrelacions.

L'espai és una realitat complexa i sistèmica on es barregen el component físic i l'humà, en una relació interdependent; és el resultat d'una combinació de processos naturals històrics, econòmics o tecnològics. Aquests processos no sempre són previsibles, cosa que ens obliga a no fer explicacions lineals, sinó a plantejar un treball d'indagació sobre els problemes espacials i els factors que intervenen interrelacionats, fent visible la complexitat i sense defugir la multicausalitat.

Cal comprendre que l'espai és una conseqüència també de les relacions de poder i que hi tenen lloc situacions de desigualtat, que hi ha centres i perifèries, i que s'hi donen diverses formes d'exclusió espacial i social.

El Programa de geografia de batxillerat es fonamenta en l'anàlisi crítica d'aquestes problemàtiques, i contribueix així a la formació d'una consciència crítica i d'una ciutadania democràtica. L'alumnat ha de saber que la geografia pot ajudar a fer propostes de millora de la convivència i la igualtat, però també que es requereix un compromís social. I aquest compromís comença en les interaccions que fan diàriament en el nostre territori, a Andorra, analitzant-les i valorant-les i decidint si són les que han de ser o haurien de ser unes altres.

La diversitat d'espais i de paisatges, corresponents a la diversitat de pobles i cultures, s'ha de plantejar com una riquesa de la humanitat, dins el marc irrenunciable dels drets humans. I cal mostrar l'espai com un sistema de relacions en situació permanent de vulnerabilitat, que cal tractar sempre amb criteris de sostenibilitat. S'ha de saber geografia per implicar-se en accions orientades a la preservació i la millora del patrimoni natural i cultural. En aquest sentit, és necessari treballar les relacions d'interdependència, ja que l'espai global és un conjunt d'espais locals.

Aquestes consideracions ens porten a valorar els mètodes interactius que es fonamenten en les teories socioculturals sobre l'aprenentatge. Es basen en la interacció de l'alumnat, el professorat i els problemes geogràfics o les qüestions socialment vives que han de constituir l'objecte d'estudi de la geografia. Aquests tipus de propostes se centren en la formació del pensament geogràfic com a pensament crític, en un treball progressiu que afavoreix l'autonomia de l'alumnat però en què el docent té un paper fonamental en la construcció del coneixement científic, ja que crea les situacions didàctiques que afavoreixen l'aprenentatge i ajuda a comunicar les idees i a estructurar els coneixements.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

Les tres competències estan pensades des d'una concepció de la geografia com a ciència social que ha de permetre a l'alumne pensar l'espai des dels processos d'adaptació, humanització i modificació del territori. La geografia ens permet l'anàlisi crítica dels problemes socials relacionats amb l'organització i la gestió de l'espai. L'estudi de la geografia, des d'una perspectiva competencial, s'ha de percebre com un conjunt de conceptes i procediments per comprendre la realitat social i actuar sobre aquesta realitat, amb l'actitud d'afavorir una millora en la configuració dels paisatges, de la convivència en el territori i de les condicions de vida de les persones que habiten el nostre medi.

L'alumne ha d'interpretar els paisatges locals, continentals o del món des de la seva complexitat, des de les relacions entre els elements naturals i socials, i des de la interdependència de les activitats humanes i de les escales territorials. En l'actualitat, les persones neixen en un territori

que els dona la seva primera identitat i on tenen lloc les seves primeres experiències d'acció social. Però aquest espai social també està influït per la globalització i la possibilitat de moure's en un món intercomunicat on els desplaçaments entre països formen part de la quotidianitat, a més a més de la possibilitat de viure virtualment en múltiples espais.

Els espais humans es configuren a partir d'unes determinades relacions de poder i de com es prenen les decisions i es resolen els conflictes espacials. Les competències geogràfiques en el batxillerat han de permetre posar en joc la diversitat de possibilitats que ens donen els recursos digitals per a la representació de l'espai. Aquestes competències es dirigeixen a la interpretació de les problemàtiques territorials i ambientals, per intervenir en el medi social i actuar sobre els desequilibris i les desigualtats territorials, per treballar per un ús més democràtic de l'espai, i per afavorir la construcció d'un futur sostenible com a llegat per a les pròximes generacions.

C1 FER JUDICIS DE VALOR SOBRE PROBLEMES I CONFLICTES AMBIENTALS I TERRITORIALS

Interpretar les relacions que es produeixen entre espais d'àmbit local, nacional i mundial

C1

Fer judicis de valor sobre problemes i conflictes ambientals i territorials

Valorar les conseqüències i els riscos socials dels fenòmens naturals i humans a l'hora de planificar intervencions sobre el territori

Analitzar els problemes derivats de l'ocupació, l'adaptació i la intervenció humana en el territori

Aquesta competència implica fer una valoració de les problemàtiques relacionades amb la sostenibilitat del medi ambient, així com sobre problemes relatius a l'organització o la gestió de l'espai, ja sigui urbà, rural o destinat a altres usos. Cal analitzar les causes d'aquests problemes ambientals o territorials, i les conseqüències per a la vida de les persones. També és important valorar la responsabilitat de cada individu i dels col·lectius, de l'àmbit privat i públic.

Les problemàtiques geogràfiques estan interrelacionades a escala local, nacional i mundial. Cal comprendre què vol dir la interdependència espacial dels fenòmens socials. La sostenibilitat té sentit si pensem en la globalitat del planeta, però les nostres accions comencen pel que és més proper en la nostra vida quotidiana. Analitzar i valorar les problemàtiques ambientals i territorials ha de tenir repercussions en els canvis necessaris per fer d'Andorra un territori sostenible.

L'ocupació humana de l'espai no sempre s'ha fet amb criteris de sostenibilitat i de racionalitat sobre el territori. En aquest sentit, cal analitzar i interpretar els fenòmens naturals i socials per

prevenir les possibles conseqüències. Aquestes mesures preventives poden tenir relació amb accions a curt, a mitjà o a llarg termini.

Orientacions didàctiques de la competència

Cal partir de problemes ambientals i territorials reals, a la vegada que s'han de relacionar amb casos semblants que es donen a diverses escales territorials, identificant els factors que intervenen en la modificació de l'espai natural, a partir de la intervenció humana en el territori.

L'anàlisi de l'evolució urbana, els models de ciutat i la planificació del futur són aspectes fonamentals per formar un pensament geogràfic en l'alumne. Cal analitzar els processos d'urbanització i de creixement de les ciutats al món des de la lògica de la sostenibilitat. A la vegada cal interpretar les causes, les conseqüències i les alternatives per als territoris rurals que s'abandonen, fet que provoca grans desequilibris planetaris.

Les estratègies de planificació del territori en el futur poden tenir un pes important, ja que impliquen un estudi de l'evolució geogràfica de l'espai en el passat i l'anàlisi de la situació de l'espai en el present a partir de recursos digitals actuals, així com la construcció d'una imatge de com ens agradaria que fos el nostre paisatge, la nostra ciutat o el nostre país en el futur.

C2 INTERPRETAR TERRITORIS I PAISATGES GEOGRÀFICS, A PARTIR DEL DESENVOLUPAMENT D'HABILITATS GEOGRÀFIQUES

Interpretar processos espacials a partir de la utilització del llenguatge cartogràfic, les tecnologies geoespacials i altres instruments propis de l'anàlisi geogràfica

C2

Interpretar territoris i paisatges geogràfics, a partir del desenvolupament d'habilitats geogràfiques

Analitzar l'organització del territori en funció de l'àmbit d'estudi i de les comparacions a diverses escales

Reconèixer la subjectivitat, els interessos i les ideologies en les percepcions de l'espai, a partir de l'espai viscut

La interpretació del territori habitat per les persones es pot fer des de la perspectiva de la seva ocupació física o de les activitats que s'hi desenvolupen, ja siguin econòmiques, demogràfiques, urbanes, etc. En tot cas, cal tenir en compte que les habilitats geogràfiques són els instruments

imprescindibles per descriure els processos espacials, per interpretar i argumentar una determinada posició respecte a com volem gestionar el paisatge actual i futur.

Per interpretar els processos espacials disposem de tot un ventall d'instruments tecnològics o digitals, que ens permeten comparar en el temps la seva evolució i apropar-nos-hi des de diverses escales territorials. Aquests instruments ens ajuden a desenvolupar un llenguatge cartogràfic i han de permetre a l'alumne apropar-se a la realitat andorrana i mundial des de la classe de geografia d'una manera més directa i viva.

Les percepcions de l'espai responen sempre a unes determinades concepcions sobre la societat i a uns valors geogràfics, ja que la interpretació i la representació de l'espai són subjectives. Al mateix temps, les problemàtiques sobre el territori i la gestió dels recursos poden donar lloc a solucions diferents des d'ideologies diverses. L'alumne ha de prendre consciència que la gestió de l'espai depèn de les relacions de poder i que les decisions que es prenen es fan amb una intencionalitat concreta o per uns interessos.

Orientacions didàctiques de la competència

Cal familiaritzar l'alumne amb el llenguatge cartogràfic a partir d'activitats adients, però la seva pràctica ha d'esdevenir una estratègia global o integrada, útil per resoldre determinats tipus de problemes geogràfics i desenvolupar al mateix temps les habilitats cartogràfiques i l'ús específic dels recursos digitals sobre l'espai.

Els estudis que podem dur a terme sobre diversos territoris, des de diverses escales territorials, cal situar-los en la lògica de les causes i conseqüències a escala local, però també en un diàleg global, ja que els espais són interdependents. Cal, en aquest sentit, fer comparacions entre paisatges diferents de la mateixa regió, però també entre paisatges contraposats d'Europa i dels cinc continents. A més a més, cal abordar una perspectiva transversal en l'estudi de la geografia, de tal manera que s'abordin aspectes humans, naturals, polítics, econòmics, etc.

L'organització i la gestió del territori s'han d'interpretar des de diversos angles de visió i des de perspectives o interessos diferents, perquè la geografia ajudi a formar el pensament crític en l'alumne. Cal abordar l'anàlisi de la informació geogràfica, des de la que ens aporten les projeccions cartogràfiques tradicionals o digitals, els mapes, fins a les estadístiques o les mateixes interpretacions dels experts, per prendre consciència de les influències de les posicions ideològiques.

C3 PROPOSAR ACCIONS EN EL TERRITORI DE MILLORA DE LES CONDICIONS DE VIDA DE LES PERSONES

Contextualitzar les dimensions geogràfiques de les accions humanes en la quotidianitat

C3

Proposar accions en el territori de millora de les condicions de vida de les persones

Valorar l'impacte de les decisions personals i col·lectives a Andorra i al planeta

Prendre decisions personals i col·lectives en la vida quotidiana fent servir el coneixement geogràfic

La geografia a batxillerat ens aporta coneixements útils per a la nostra vida, per prendre decisions sobre espais que compartim, i en relació amb la millora de la convivència i de les condicions de vida personals i col·lectives. Des d'aquesta perspectiva, els estudiants de batxillerat han de saber planificar un projecte d'actuació a partir d'un problema social o d'una qüestió socialment viva que afecti el seu territori, Andorra, per a la millora de la vida de les persones que l'habiten, defensar-lo i descriure'n les possibles conseqüències i l'impacte.

Totes les decisions que prenem en la vida quotidiana tenen un component geogràfic: quan actuem com a consumidors, quan gestionem els nostres espais, decidim sobre els nostres desplaçaments diaris o en vacances, etc. En aquest sentit, cal que l'alumne sàpiga identificar els components geogràfics del seu entorn, així com les habilitats, els conceptes i els valors relacionats amb la gestió i l'organització de l'espai, la lectura del paisatge o els aspectes polítics, econòmics o socials del territori.

Els problemes territorials i les decisions tant personals com col·lectives que prenem diàriament, tant localment com globalment, donen lloc a situacions controvertides o conflictives que afecten les persones i sobre les quals l'alumne ha de tenir una opinió argumentada i coherent. Per tant, hem de ser conscients que els problemes territorials ens afecten i ens hi hem d'implicar, amb responsabilitat i assumint el compromís de millora de les condicions d'hàbitat o de vida de totes les persones en el present, però pensant també en el futur del nostre país i del planeta.

La geografia ens aporta coneixements aplicables a la nostra vida, que ens ajuden a prendre decisions personals i, també, decisions dins la comunitat on vivim, sobre espais comuns i compartits.

Orientacions didàctiques de la competència

L'experiència de l'alumne sobre el territori en què ha viscut és molt important com a punt de partida per a la formació del pensament geogràfic; per tant, cal fomentar la reflexió sobre aquestes vivències. Cal que l'estudiant sàpiga identificar els components geogràfics de la vida quotidiana, així com els valors relacionats amb l'organització de l'espai, des de la lectura dels paisatges d'Andorra o qualsevol altre territori i els seus aspectes polítics, econòmics o socials. En aquest sentit, és important l'avaluació crítica de les accions personals i col·lectives sobre el territori d'Andorra i treballar perquè l'alumnat prengui consciència que forma part d'una ciutadania global.

Per a la formació del pensament geogràfic l'estudiant ha d'assumir la responsabilitat i el protagonisme per prendre decisions sobre el territori. Des d'aquesta perspectiva l'estudiant de batxillerat ha de saber dissenyar un projecte d'actuació a partir d'un problema territorial d'Andorra o regional, planificar-lo, representar-lo, defensar-lo i descriure'n l'impacte en el paisatge i en la comunitat.

RECURSOS D'APRENTATGE

Els blocs de recursos d'aprenentatge estan pensats perquè l'alumne faci una anàlisi en profunditat sobre com les persones han ocupat el territori, com s'han adaptat a l'espai i com l'han modificat, i quines conseqüències té aquesta interacció. D'altra banda, a través del desenvolupament dels recursos es pretén que estableixi relacions entre diverses escales territorials i, a la vegada, construeixi arguments sobre com l'espai andorrà és interdependent en un món globalitzat. La proposta es basa en la comprensió de la importància de les decisions que es prenen a escala local i global sobre l'organització i la gestió de l'espai, per defensar una perspectiva sostenible de les activitats humanes en l'espai. Aquesta opció no pot deixar de banda els moviments de la població en el món actual i els problemes socials que se'n deriven, amb una aposta per elements de la geografia clàssica però també de les noves geografies, entre d'altres, la geografia de la pobresa i dels conflictes, i la geografia de la qualitat democràtica i de la solidaritat.

Els procediments de tractament de la informació, de recursos digitals o de representació cartogràfica han estat desenvolupats al llarg de la proposta associats als recursos conceptuals més adients en cada cas. La lògica que s'ha seguit és establir uns eixos comuns a cada bloc, però que es concreten en recursos procedimentals específics. Aquests eixos comuns, amb alguna variable en algun bloc, són: a) valoració crítica de les dades estadístiques i gràfiques, cartogràfiques, audiovisuals i digitals; b) representacions geogràfiques d'estructures, funcions i models espacials; c) interpretació crítica d'informacions relatives als territoris i a les seves interrelacions; d) tecnologies digitals per a l'estudi i l'aplicació d'alternatives als problemes socials d'arrel geogràfica.

Els recursos d'actituds i valors no es poden separar dels recursos conceptuals i procedimentals, i a cada bloc s'ha fet un plantejament semblant amb apartats, amb uns eixos comuns que poguessin atendre les perspectives formatives: a) actituds personals, en relació amb les opcions sobre la incidència i la responsabilitat individual en el medi o en el paisatge; b) relacions socials, relatives a la pertinença a un grup o una comunitat amb una cultura i uns valors; c) sostenibilitat, com a aspecte ineludible de l'anàlisi geogràfica i de relació amb el medi; d) justícia social, com a horitzó d'un plantejament crític de la geografia com a ciència social.

BLOC 1 LA LOCALITZACIÓ I LA DISTRIBUCIÓ DE LES PERSONES I LES SEVES ACTIVITATS

Els recursos d'aquest bloc fan referència a com les persones s'han situat en un determinat espai, com s'han adaptat al territori i com ha evolucionat l'ocupació. I com unes determinades dinàmiques de la població i de l'economia fan que hi hagi zones molt poblades i zones pràcticament despoblades.

Les persones necessiten desplaçar-se a altres espais i per això necessiten vies de comunicació, les quals cada vegada arriben més lluny i fan el món més petit. Les comunicacions plantegen problemes en l'interior del país i de connexió amb l'exterior, que cal resoldre amb criteris mediambientals.

Les persones porten a terme activitats econòmiques que es localitzen en determinats territoris. La localització de la indústria, del comerç o del turisme té una gran importància i respon a criteris econòmics, culturals i socials que cal conèixer, com també els criteris per a un creixement sostenible.

Els intercanvis econòmics entre Andorra i el món han anat augmentant al llarg del temps, sense oblidar la importància del comerç electrònic. Al mateix temps, els intercanvis comercials entre zones del món no sempre són equitatius i es fa necessari defensar el comerç just.

BLOC 1 LA LOCALITZACIÓ I LA DISTRIBUCIÓ DE LES PERSONES I DE LES SEVES ACTIVITATS

Fets i conceptes

- Sobre les persones:
 - L'evolució de la població en el segle XXI, la distribució de les persones en el món, les àrees més poblades, les piràmides de població mundial i els desequilibris territorials.
- Sobre les comunicacions:
 - El problema de les comunicacions interiors i exteriors. Andorra es comunica amb el món. Un món més intercomunicat i més accessible. Les problemàtiques de la mobilitat en l'espai internacional.
- Sobre les activitats econòmiques:
 - L'evolució de les activitats econòmiques a Andorra i a Europa. Localització de les activitats agrícoles, industrials i turístiques en el medi natural i social, i naixement de la consciència de sostenibilitat.
- Sobre els intercanvis:
 - Els intercanvis econòmics entre Andorra i la resta del món, l'agricultura i la indústria a Europa i al món. La desigualtat en els intercanvis econòmics i el comerç just.

Procediments

- Valoració crítica de les dades estadístiques i gràfiques, cartogràfiques, audiovisuals i digitals:
 - Anàlisi de l'evolució de la població al món i les piràmides de població.
 - Anàlisi de dades sobre la distribució de la població al món i desequilibris territorials.
- Representacions geogràfiques d'estructures, funcions i models espacials:
 - Representació i interpretació de models de comunicacions al món.
- Interpretació crítica d'informacions relatives als territoris i a les seves interrelacions:
 - Interpretació de dades cartogràfiques de relacions comercials a Andorra, Europa i el món.
- Tecnologies digitals per a l'estudi i l'aplicació d'alternatives als problemes socials d'arrel geogràfica:
 - Ús de les representacions cartogràfiques i digitals per analitzar i fer propostes de localització de propostes econòmiques.

Actituds i valors

- Actituds personals:
 - Actitud crítica davant dels desequilibris territorials.
- Relacions socials:
 - Conscienciació dels aspectes positius i negatius d'un món més interconnectat i accessible.
- Sostenibilitat:
 - Estimació dels efectes en el medi ambient davant la localització d'activitats econòmiques.
- Justícia social:
 - Donar valor a les propostes alternatives de comerç al món.

Orientacions didàctiques del bloc

Cal treballar des d'una perspectiva evolutiva de l'ocupació del territori fins a arribar a l'actualitat, com s'ha distribuït la població, com ha modificat l'espai l'urbanisme. Aquest procés d'aprenentatge cal fer-lo a partir del tractament d'informació de naturalesa diferent: fotogràfica, estadística, gràfica, cartogràfica, etc. En l'estudi de l'adaptació i de la interacció de les persones amb el medi, determinades activitats econòmiques que tenen una incidència evident en el paisatge poden servir per fer una interpretació de la realitat actual, per exemple les activitats turístiques de muntanya com l'esquí. L'estudi de les vies de comunicació pot ser un instrument útil per comprendre l'evolució del territori i els problemes que es generen en el paisatge, des d'una perspectiva de creixement sostenible. I l'intercanvi comercial pot servir per introduir aspectes de la globalització, però també de la desigualtat quant a les condicions de vida i de treball en diversos territoris del món.

BLOC 2 ORGANITZACIÓ DE L'ESPAI

En aquest bloc els recursos tracten de l'estructura dels espais geogràfics i les seves diferenciacions segons les activitats que es desenvolupen. En aquest sentit, es proposa analitzar les grans ciutats i els problemes que comporten.

Un altre àmbit de recursos proposa treballar la configuració dels espais humans a partir dels canvis socials que s'han donat en el segle passat i des del principi d'aquest, fent referència a nous models urbanístics creats en un món digital i global.

Les xarxes i la creació de relacions de tot tipus entre territoris és un aspecte important en aquest bloc, ja que són procediments d'establiment de lligams cada vegada més freqüents i inevitables. Els processos de desterritorialització són un altre aspecte a tenir en compte.

Com a contrapès dels procediments de creació de xarxes econòmiques o de poder, hi ha moviments de recerca de xarxes alternatives, que cal conèixer com a possibilitat de democratitzar les relacions culturals o comercials.

BLOC 2 ORGANITZACIÓ DE L'ESPAI

Fets i conceptes

- Sobre l'estructura de l'espai:
 - Estructura dels espais geogràfics: centre i perifèria; pols i eixos; àrees econòmiques i àrees socials. Racionalitat i irracionalitat en les concentracions urbanes.
- Sobre la configuració de l'espai:
 - Models de configuració de l'espai del segle XX i del segle XXI: noves necessitats davant de nous problemes socials, demogràfics, urbanístics o econòmics.
- Sobre xarxes i processos territorials:
 - Xarxes de relacions socials, econòmiques, urbanes, demogràfiques o culturals a Andorra, Europa i el món. Processos de desterritorialització i reterritorialització.
- Sobre xarxes alternatives:
 - Alternatives de xarxes de relacions econòmiques, socials o culturals, dinamitzadores d'actituds de progrés i convivència, igualtat i solidaritat.

Procediments

- Valoració crítica de les dades estadístiques i gràfiques, cartogràfiques, audiovisuals i digitals:
 - Anàlisi de models d'estructura espacial urbana i regional.
- Representacions geogràfiques d'estructures, funcions i models espacials:
 - Representació cartogràfica de nous models urbanístics.
- Valoració crítica d'informacions relatives als territoris i a les seves interrelacions:
 - Anàlisi de la informació relativa a l'evolució d'un territori i els seus problemes d'ocupació.
- Tecnologies digitals per a l'estudi i l'aplicació d'alternatives als problemes socials d'arrel geogràfica:
 - Proposta de xarxes solidàries sobre alguna problemàtica social.

Actituds i valors

- Actituds personals:
 - Actitud crítica davant del creixement desmesurat i la irracionalitat urbana.
- Relacions socials:
 - Donar valor als nous models de localitats i regions per fer front als problemes espacials actuals.
- Sostenibilitat:
 - Conscienciació dels processos de desterritorialització i reterritorialització.
- Justícia social:
 - Actitud creativa al voltant de les xarxes de solidaritat.

Orientacions didàctiques del bloc

Aquest bloc s'ha de plantejar des de la perspectiva de la humanització del medi físic i com les persones hem pres decisions sobre el territori, com l'hem organitzat, per què i amb quines conseqüències. Cal mostrar l'espai com una realitat que es pot interpretar des de les relacions de poder, de conflicte i de desigualtat, però també de democratització i de solidaritat.

El fenomen de la urbanització a escala mundial ha de servir per comprendre com l'espai no sempre s'ocupa amb una lògica de racionalitat, sinó que de vegades és la conseqüència de fenòmens socials difícils de gestionar. Caldria treballar també amb exemples concrets de desterritorialització i reterritorialització, per poder entendre el fenomen.

Les xarxes espacials són un bon exemple per estudiar la humanització del territori a petita i gran escala. S'ha de treballar amb diversos tipus de xarxes de comunicacions, econòmiques o urbanes, per entendre la complexitat de les interrelacions espacials. I presentar xarxes que s'estenen en els territoris i superen fronteres, com a xarxes alternatives, de solidaritat, de defensa dels drets humans, etc.

BLOC 3 MOBILITAT I INTERACCIONS ENTRE ELS ESPAIS

Aquest bloc tracta recursos relatius a la mobilitat de les persones en el món, sobre qui viatja i per què ho fa, a on i com es mou, quan es desplaça i per quines causes, i quines conseqüències tenen aquests fluxos de població.

El mateix podríem dir d'altres fluxos que fan referència a capitals o serveis que viatgen a través de les comunicacions digitals pel món, per causes i amb conseqüències diferents, amb normes distintes de les que regulen el moviment de persones.

Un tercer apartat voldria tractar els intercanvis que es donen en una ciutat o una regió diàriament, per fer possible la subsistència, l'alimentació o el comerç de les persones que hi viuen. I què surt del territori en forma de contrapartida, escombraries, etc.

Per acabar, és necessari conèixer com es reparteixen les funcions dins l'espai d'una ciutat o regió i els processos d'especialització o repartiment de responsabilitats, que després donen lloc a determinades economies o intercanvis.

BLOC 3 MOBILITAT I INTERACCIONS ENTRE ELS ESPAIS

Fets i conceptes

- Sobre moviments de la població:
 - Els fluxos de persones entre Andorra, Europa i el món. Les problemàtiques característiques de la mobilitat de les persones en el món.
- Sobre els intercanvis immaterials:
 - Els fluxos de béns i de serveis, de capitals financers i d'informacions entre Andorra, Europa i el món.
- Sobre el funcionament de l'espai social:
 - Entrades i sortides en una ciutat o en una regió per al funcionament diari, per a l'alimentació, el consum, l'intercanvi, els residus, l'aigua, les clavegueres, etc.
- Sobre les funcions espacials:
 - Funcions espacials diferenciades: econòmiques, administratives, polítiques, culturals, lúdiques. Ciutats i regions.

Procediments

- Valoració crítica de les dades estadístiques i gràfiques, cartogràfiques, audiovisuals i digitals:
 - Anàlisi de dades sobre els moviments de la població mundial.
- Representacions geogràfiques d'estructures, funcions i models espacials:
 - Representació i comparació de dades de fluxos de persones i capitals.
- Valoració crítica d'informacions relatives als territoris i a les seves interrelacions:
 - Argumentació al voltant de les relacions de desigualtat entre territoris.
- Tecnologies digitals per a l'estudi i l'aplicació d'alternatives als problemes socials d'arrel geogràfica:
 - Proposta de funcions espacials alternatives en un territori amb una concepció diferent de la diferenciació centre/perifèria.

Actituds i valors

- Actituds personals i relacions socials:
 - Actitud crítica davant del tractament diferent de les persones i els capitals en la mobilitat al món.
- Sostenibilitat:
 - Donar valor a la sostenibilitat de ciutats i territoris.
- Justícia social:
 - Donar valor a la importància de l'accés als serveis públics.

Orientacions didàctiques del bloc

Aquest bloc ha de significar una aportació al procés de construcció dels conceptes socials clau d'intercanvi i interdependència en el món actual. Cal diferenciar el que són els moviments de persones del que són els intercanvis de capitals o de mercaderies, a la vegada que aquesta diferenciació ens ha de servir per debatre amb els estudiants sobre els aspectes ètics d'aquesta realitat.

L'estudi dels intercanvis i les relacions comercials entre Andorra, Europa i el món ens ha de servir per plantejar els debats sobre la diversitat i la desigualtat. Els fluxos de productes i persones han de ser contrastats amb altres indicadors econòmics i socials.

Cal abordar els intercanvis o les entrades i sortides de tot tipus de productes i de serveis en territoris que podem considerar com una unitat, per exemple una ciutat, on cada dia entren materials, aliments, aigua o energia i surten altres materials o productes o residus. Aquesta anàlisi es pot recolzar en representacions gràfiques o en recursos cartogràfics i digitals. El mateix podem dir de la diferenciació de funcions dins d'un territori o de la distribució dels recursos.

BLOC 4 LES RELACIONS DE LES SOCIETATS AMB EL SEU ENTORN

Al llarg del temps les societats han mantingut una determinada relació amb el medi natural, amb una incidència més o menys acusada en l'espai, amb una empremta que avui dia podem seguir i valorar. A la vegada les persones viuen l'espai segons les seves experiències.

Una de les característiques principals de les relacions entre l'espai i les persones és l'arrelament en el territori, la identificació amb un determinat patrimoni natural o cultural. Aquesta identificació es pot donar amb més d'un espai local, nacional, europeu, etc.

Els recursos de la natura que explotem o que usem amb les activitats humanes o econòmiques són un bé fràgil, no sempre recuperable, del qual cal tenir cura. El creixement o l'ocupació sense control poden condicionar el futur de les noves generacions.

La sostenibilitat és entesa avui dia com una condició indispensable des de qualsevol lloc de la terra, ja que les conseqüències de les crisis ambientals tenen repercussió a curt o llarg termini a tot el planeta. Cal actuar localment i globalment.

BLOC 4 LES RELACIONS DE LES SOCIETATS AMB EL SEU ENTORN

Fets i conceptes

- Sobre les actituds envers l'espai:
 - La percepció de l'espai o del paisatge per part de les persones: espais públics i privats, espais de la por, espais de resistència, els no-llocs.
- Sobre la pertinença:
 - Les relacions de la identitat o identitats amb un determinat territori o territoris, amb un determinat patrimoni cultural i natural, del medi urbà o el medi físic.
- Sobre els recursos naturals:
 - L'impacte mediambiental de les activitats econòmiques, agrícoles, industrials, de la construcció, de serveis o turístiques que impliquen un determinat ús del medi físic i dels recursos naturals.
- Sobre el creixement (in)sostenible:
 - El creixement econòmic i la sostenibilitat a Andorra, a Europa i al món. La interdependència de les accions ambientals en qualsevol lloc del món. Els espais de risc.

Procediments

- Valoració crítica de les dades estadístiques i gràfiques, cartogràfiques, audiovisuals i digitals:
 - Anàlisi de les dades sobre els espais públics i el seu ús.
- Representacions geogràfiques d'estructures, funcions i models espacials:
 - Representació cartogràfica i digital del patrimoni natural i cultural.
- Valoració crítica d'informacions relatives als territoris i a les seves interrelacions:
 - Argumentació i debat sobre els recursos naturals i el seu ús inadequat.
- Tecnologies digitals per a l'estudi i l'aplicació d'alternatives als problemes socials d'arrel geogràfica:
 - Proposta de recuperació d'un determinat espai de risc.

Actituds i valors

- Actituds personals:
 - Respecte pels espais públics.
- Relacions socials:
 - Defensa del patrimoni natural i cultural.
- Sostenibilitat i justícia social:
 - Altruisme envers els recursos naturals per a les generacions futures.

Orientacions didàctiques del bloc

Cal fer reflexionar i debatre amb l'estudiant sobre les seves experiències en l'espai, quines funcions reconeix, quin tipus d'espais ha viscut, quin significat li atorga, quin tipus de valors democràtics hi associa. Al mateix temps cal treballar sobre els conceptes d'identitat i alteritat en referència a la pertinença a un territori o a diversos territoris, sobre les relacions comunitàries i sobre la idea d'espai públic i privat.

La relació personal amb l'espai o el paisatge s'ha de complementar amb una visió de present i de futur sobre quin tipus de configuració del territori volem, a partir de l'anàlisi de l'impacte mediambiental de les activitats humanes en el medi i com argumentem per defensar la sostenibilitat. També cal definir i exemplificar el patrimoni relacionat amb el medi físic i social, concretant el treball amb propostes de defensa, divulgació i promoció.

BLOC 5 GESTIÓ DE L'ESPAI I DISTRIBUCIÓ DELS RECURSOS

Aquest bloc vol començar mostrant a l'alumnat recursos relatius als valors associats a les representacions del mapa del món, fetes des de diverses concepcions econòmiques, culturals o ideològiques. Cal diferenciar les projeccions cartogràfiques que distorsionen les formes o les superfícies de la terra.

En segon terme es fa referència a l'espai com a poder, a com es gestiona segons la ideologia política i el nivell democràtic. Els espais públics són espais de decisió col·lectiva, però també poden ser espais de conflicte o de reivindicació.

En tercer lloc, la globalització ens introdueix en el debat sobre les escales territorials, les seves relacions o nivells d'interdependència geogràfica, i el fet nacional i transnacional, així com els sistemes polítics internacionals, tan importants per gestionar recursos comuns.

Per acabar, cal fer esment de la cara més oculta de la globalització, relativa a les relacions de desigualtat que es donen entre els països o entre diverses zones de la terra. Qui produeix, qui consumeix, i qui recicla? Són qüestions que ens mostren espais d'injustícia social.

BLOC 5 GESTIÓ DE L'ESPAI I DISTRIBUCIÓ DELS RECURSOS

Fets i conceptes

- Sobre la representació del món:
 - La diversitat de projeccions cartogràfiques en la representació dels mapes del món. L'engany i el racisme en geografia.
- Sobre l'espai com a poder:
 - La gestió política del territori. La geopolítica. La participació de la ciutadania en les decisions sobre l'espai comú.
- Sobre les escales de globalització:
 - La globalització a diverses escales territorials. El fet transnacional i la sobirania territorial. Els organismes internacionals i la gestió dels territoris.
- Sobre les noves economies:
 - La globalització econòmica. La producció i el consum en un món global. Les desigualtats i la justícia social.

Procediments

- Valoració crítica de les dades estadístiques i gràfiques, cartogràfiques, audiovisuals i digitals:
 - Anàlisi comparativa de projeccions cartogràfiques del mapa del món.
- Valoració crítica d'informacions relatives als territoris i a les seves interrelacions:
 - Argumentació sobre la política territorial a Andorra o a Europa.
- Representacions geogràfiques d'estructures, funcions i models espacials:
 - Representació digital de l'activitat d'un organisme internacional.
- Tecnologies digitals per a l'estudi i l'aplicació d'alternatives als problemes socials d'arrel geogràfica:
 - Proposta de denúncia sobre el comerç de productes que provoquen conflictes i desigualtats.

Actituds i valors

- Actituds personals:
 - Actitud crítica davant el racisme en els mapes.
- Relacions socials:
 - Actitud crítica de la gestió de l'espai local i global com a exercici del poder.
- Sostenibilitat i justícia social:
 - Actitud crítica dels aspectes positius i negatius de la globalització.

Orientacions didàctiques del bloc

Cal treballar amb diverses projeccions del globus terraquí, com la de Mercator o la de Peters, però també amb projeccions distintes de les habituals a Occident, com les proposades des d'Àsia, que canvien el centre de la representació, o des d'Austràlia, on es canvia l'orientació nord-sud. Al mateix temps, s'han d'interpretar representacions cartogràfiques de les geografies de la fam, de la guerra o de la democràcia, per exemple.

És important que es treballi amb l'alumnat els models de política territorial i s'exemplifiquin amb realitats properes de gestió de l'espai per part del poder públic. Al mateix temps s'ha de treballar amb models globals de geopolítica, a escala europea i mundial, de tal manera que l'alumnat sigui conscient de les interrelacions i de la responsabilitat de les persones i de les comunitats en un món globalitzat.

Cal analitzar els organismes i els drets internacionals que ens permeten sentir-nos part d'un món on es poden defensar els drets humans i la justícia social. Cal, d'aquesta manera, plantejar activitats sobre els aspectes positius i negatius de les relacions entre països i de la globalització.

BLOC 6 CONFLICTES, DESPLAÇAMENTS, EXILI I REFUGI

En aquest bloc de recursos es planteja l'estudi de problemes socials com els conflictes o els desastres naturals que afecten les persones, que s'han de desplaçar o demanar refugi a altres països. Així, els desastres naturals que provoquen desplaçaments poden tenir com a causa el canvi climàtic, fet que ens obliga a repensar el nostre model de creixement i la nostra solidaritat amb els afectats.

Els conflictes bèl·lics afecten també el medi ambient, però també el patrimoni cultural i, en especial, les persones víctimes de la guerra o obligades a exiliar-se o refugiar-se en altres territoris lluny de casa seva. Aquests conflictes tenen el seu origen moltes vegades en la lluita pel control de les fonts d'energia al món.

La pobresa és una conseqüència terrible dels problemes ambientals i dels conflictes, de les desigualtats al món i de l'existència d'un primer món i d'un tercer món. En l'actualitat, en el primer món també hi ha bosses de pobresa importants.

Per acabar, es tracten els problemes fronterers al món i l'existència de murs que divideixen cultures o maneres d'entendre el món o que pretenen protegir el primer món. Algun d'aquests murs impedeix donar refugi als que fugen de la guerra o dels desastres naturals o de la pobresa en els seus països.

BLOC 6 CONFLICTES, DESPLAÇAMENTS, EXILI I REFUGI

Fets i conceptes

- Sobre desastres naturals:
 - Els desastres naturals i mediambientals, en els territoris i els pobles, i les conseqüències de tipus econòmic, cultural i en els desplaçaments forçats.
- Sobre les guerres:
 - La geografia dels conflictes actuals. Els conflictes oblidats. Les conseqüències dels conflictes en el medi ambient. Els conflictes pel domini dels recursos naturals i energètics.
- Sobre la pobresa:
 - El mapa de la pobresa, del primer món i del tercer món. La sobirania alimentària, les solucions en l'àmbit local. La justícia espacial i la justícia social.
- Sobre fronteres i murs:
 - La geografia dels conflictes fronterers i l'existència de murs al món. Els murs invisibles. Els acords internacionals per als exiliats i refugiats.

Procediments

- Valoració crítica de les dades estadístiques i gràfiques, cartogràfiques, audiovisuals i digitals:
 - Anàlisi de les dades dels organismes internacionals sobre desplaçats i refugiats.
- Representacions geogràfiques d'estructures, funcions i models espacials:
 - Representació del mapa dels conflictes actuals al món.
- Valoració crítica d'informacions relatives als territoris i a les seves interrelacions:
 - Argumentació crítica sobre la pobresa al món.
- Tecnologies digitals per a l'estudi i l'aplicació d'alternatives als problemes socials d'arrel geogràfica:
 - Proposta per actuar en els països d'origen.

Actituds i valors

- Actituds personals:
 - Conscienciació dels efectes del canvi climàtic en l'existència de desplaçats.
- Relacions socials:
 - Donar valor a les víctimes dels conflictes armats: nenes, nens, dones, etc.
- Sostenibilitat:
 - Conscienciació de la necessitat de treballar sota els criteris de la sobirania alimentària.
- Justícia social:
 - Diferenciació dels conceptes de caritat i justícia.

Orientacions didàctiques del bloc

Cal treballar sobre la idea de ciutadania global, més enllà d'altres concepcions de ciutadania que han quedat desfasades, ja que en l'actualitat no podem educar una ciutadania limitada al fet local o nacional, sinó que hem de fer reflexionar els estudiants sobre allò que ens fa humans i que ens uneix a la resta d'habitants del món. És evident que aquest procés de conscienciació s'ha de fer des d'un territori determinat, en el nostre cas Andorra, però a partir d'aquesta realitat cal fer les connexions possibles amb altres realitats amb les quals estem interrelacionats d'alguna manera, per relacions econòmiques, culturals, artístiques o socials. En aquest sentit, cal treballar a fons sobre com ens pensem i com pensem la resta de persones, com fem un exercici de metacognició sobre com pensem nosaltres el món, i d'empatia sobre com creiem que altres persones pensen el món. Per treballar aquestes perspectives proposem enfrontar els estudiants amb els mapes de la pobresa, dels conflictes i dels murs al món.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

CRITERIS D'AVALUACIÓ DE LA C1

C1

**Fer judicis de valor sobre problemes i conflictes
ambientals i territorials**

CA1. Destresa

CA2. Rigor

DESTRESA

La destresa és la qualitat referida a una actuació hàbil i experta a l'hora d'executar una acció tenint en compte el fi que es persegueix. En aquest sentit, quan ens referim a la destresa a l'hora de fer judicis de valor sobre problemes i conflictes ambientals i territorials ens referim a la capacitat de l'alumne a l'hora d'identificar aspectes del paisatge o de l'espai a diversos nivells i quan estableix relacions entre els elements que configuren el paisatge. Però no fem només això, també l'observem quan cerca les connexions, evidents i no tan evidents, entre paisatges de diverses escales territorials; quan identifica els problemes ambientals o territorials que es donen en l'espai o quan pensa una evolució positiva o sostenible del territori en el futur.

RIGOR

Realitzar un judici de valor rigorós sobre problemes i conflictes ambientals i territorials, vol dir fonamentar el propi judici en evidències, seleccionant i tractant les fonts que permeten treballar dites problemàtiques sense caure en contradiccions. En aquest sentit, és clau quan cal identificar les causes que els provoquen o els factors que intervenen, a l'hora de classificar-los en funció de la influència més o menys directa que han tingut. I també per distingir i descriure les conseqüències d'aquests problemes en l'espai, segons l'evolució que han tingut fins ara o poden arribar a tenir en el futur per a les persones que l'habiten.

CRITERIS D'AVALUACIÓ DE LA C2

C2

Interpretar territoris i paisatges geogràfics, a partir del desenvolupament d'habilitats geogràfiques

CA1. Rigor

CA2. Sentit crític

RIGOR

Realitzar una interpretació rigorosa dels territoris i paisatges geogràfics, vol dir fonamentar aquesta interpretació en evidències, seleccionant i tractant aquelles habilitats geogràfiques que permeten treballar dits territoris i paisatges, sense caure en contradiccions.

El rigor cal aplicar-lo al desenvolupament de les habilitats geogràfiques relacionades per exemple amb els instruments que ens aporta la cartografia, la representació, la lectura simbòlica de l'espai, o els recursos tecnològics i digitals. Rigor també en l'ús del llenguatge cartogràfic, evitant fer-ho de manera descontextualitzada, sinó a partir d'activitats i d'estratègies integrades per resoldre problemes geogràfics

SENTIT CRÍTIC

El sentit crític és la qualitat referida al discernir la consistència de fets o proposicions que en general s'accepten com a vertaders. En aquest sentit, una interpretació de territoris i paisatges amb sentit crític, és aquella que té en consideració les diferents perspectives o interessos en joc. Suposa analitzar la informació geogràfica, cartogràfica, estadística o els relats dels experts, prenent consciència de les influències dels diversos posicionaments ideològics, al mateix temps que l'alumne construeix la seva opinió

CRITERIS D'AVUACIÓ DE LA C3

C3

Proposar accions en el territori de millora de les condicions de vida de les persones

CA1. Rigor

CA2. Coherència

RIGOR

El rigor s'ha d'aplicar a l'hora de prendre en consideració un argument, i s'ha de relacionar amb l'atenció, la consideració i la cura amb la qual s'emet un judici. Els problemes territorials venen donats per situacions controvertides sobre les quals l'alumnat ha de tenir una opinió argumentada, tenint en compte l'opinió dels altres, les contraargumentacions o refutacions. Igualment s'ha de ser rigorós a l'hora de relacionar el coneixement geogràfic amb el desenvolupament personal en la vida quotidiana, i fer servir la geografia per prendre decisions sobre espais personals i comunitaris.

COHERÈNCIA

La coherència s'ha de donar entre la valoració que l'alumnat fa dels problemes socials i les propostes que fa com a alternativa. L'estudiant ha de construir projectes d'actuació en el territori orientats a la millora de les condicions de vida dels seus habitants. Aquests projectes han de ser també coherents, en el sentit que l'estudiant de batxillerat se senti responsable del que proposa i adquireixi un compromís personal.

EXPECTATIVES DE FINAL DE CICLE

EXPECTATIVES DE FINAL DE CICLE DE LA C1

Al final de batxillerat l'alumne fa judicis de valor sobre problemàtiques ambientals i territorials quan analitza l'ocupació humana del territori i l'impacte de les activitats econòmiques que es duen a terme. Analitza de manera crítica les interdependències que es donen en els fenòmens socials a escala local, nacional i mundial, i valora els models de gestió de l'espai, les xarxes territorials i els processos de globalització, en funció de valors de sostenibilitat, igualtat i justícia social.

EXPECTATIVES DE FINAL DE CICLE DE LA C2

Al final del batxillerat l'alumne interpreta territoris i paisatges geogràfics a partir d'habilitats geogràfiques, quan utilitza de manera rigorosa les representacions cartogràfiques i les tecnologies digitals en la interpretació de processos geogràfics. L'alumne utilitza aquestes habilitats geogràfiques a l'hora discernir i analitzar els criteris de localització de les funcions espacials diferenciades dins d'un territori o ciutat. Finalment, interpreta de manera crítica les fonts d'informació distingint els diversos posicionaments o ideologies en funció dels interessos personals o grupals, construint la seva pròpia argumentació de manera ponderada.

EXPECTATIVES DE FINAL DE CICLE DE LA C3

Al final de batxillerat l'alumne proposa accions en el territori per a la millora de les condicions de vida de les persones. Argumenta les seves propostes amb un raonament en favor de la solidaritat, amb una reflexió crítica sobre problemàtiques i conflictes ambientals i territorials. Proposa alternatives a l'evolució actual del paisatge local o global, interpretant els riscos ambientals i els beneficis de la sostenibilitat. Al mateix temps fa propostes concretes de models organitzatius i de gestió del territori per millorar espais comunitaris.

QUADRES DE SÍNTESI

QUADRE DE SÍNTESI C1

Competència i dimensions

Interpretar les relacions que es produeixen entre espais d'àmbit local, nacional i mundial

C1

Fer judicis de valor sobre problemes i conflictes ambientals i territorials

Valorar les conseqüències i els riscos socials dels fenòmens naturals i humans a l'hora de planificar intervencions sobre el territori

Analitzar els problemes derivats de l'ocupació, l'adaptació i la intervenció humana en el territori

Criteris d'avaluació

CA1. Destresa

CA2. Rigor

Expectativa de final de cicle

Al final de batxillerat l'alumne fa judicis de valor sobre problemàtiques ambientals i territorials quan analitza l'ocupació humana del territori i l'impacte de les activitats econòmiques que es duen a terme. Analitza de manera crítica les interdependències que es donen en els fenòmens socials a escala local, nacional i mundial, i valora els models de gestió de l'espai, les xarxes territorials i els processos de globalització, en funció de valors de sostenibilitat, igualtat i justícia social.

QUADRE DE SÍNTESI C2

Competència i dimensions

Interpretar processos espacials a partir de la utilització del llenguatge cartogràfic, les tecnologies geoespacials i altres instruments propis de l'anàlisi geogràfica

C2

Interpretar territoris i paisatges geogràfics, a partir del desenvolupament d'habilitats geogràfiques

Analitzar l'organització del territori en funció de l'àmbit d'estudi i de les comparacions a diverses escales

Reconèixer la subjectivitat, els interessos i les ideologies en les percepcions de l'espai, a partir de l'espai viscut

Criteris d'avaluació

CA1. Rigor

CA2. Sentit crític

Expectativa de final de cicle

Al final del batxillerat l'alumne interpreta territoris i paisatges geogràfics a partir d'habilitats geogràfiques, quan utilitza de manera rigorosa les representacions cartogràfiques i les tecnologies digitals en la interpretació de processos geogràfics. L'alumne utilitza aquestes habilitats geogràfiques a l'hora discernir i analitzar els criteris de localització de les funcions espacials diferenciades dins d'un territori o ciutat. Finalment, interpreta de manera crítica les fonts d'informació distingint els diversos posicionaments o ideologies en funció dels interessos personals o grupals, construint la seva pròpia argumentació de manera ponderada.

QUADRE DE SÍNTESI C3

Competència i dimensions

Contextualitzar les dimensions geogràfiques de les accions humanes en la quotidianitat

C3

Proposar accions en el territori de millora de les condicions de vida de les persones

Valorar l'impacte de les decisions personals i col·lectives a Andorra i el planeta

Prendre decisions personals i col·lectives en la vida quotidiana fent servir el coneixement geogràfic

Criteris d'avaluació

CA1. Rigor

CA2. Coherència

Expectativa de final de cicle

Al final de batxillerat l'alumne proposa accions en el territori per a la millora de les condicions de vida de les persones. Argumenta les seves propostes amb un raonament en favor de la solidaritat, amb una reflexió crítica sobre problemàtiques i conflictes ambientals i territorials. Proposa alternatives a l'evolució actual del paisatge local o global, interpretant els riscos ambientals i els beneficis de la sostenibilitat. Al mateix temps fa propostes concretes de models organitzatius i de gestió del territori per millorar espais comunitaris.